

JAARVERSLAG 2021

Inleiding

Het jaar 2021 was opnieuw een bijzonder moeilijk jaar vanwege de coronapandemie. Het verenigingsleven kwam, tegen de verwachting in, toch weer bijna geheel stil te liggen. Inmiddels is er goede hoop dat dit jaar alle geplande activiteiten plaats kunnen gaan vinden. Dat is een mooi vooruitzicht in het jaar dat de vereniging het 50-jarig jubileum viert. In dit jaarverslag wil het bestuur kort terugblikken op de activiteiten en gebeurtenissen die in 2021 binnen de vereniging hebben plaats gevonden. Het bestuur legt met dit verslag ook verantwoording af aan de leden voor de verrichte werkzaamheden en het gevoerde beleid. Het bestuur van de vereniging heeft, ondanks de beperkingen door de coronamaatregelen, geprobeerd zich zo veel als mogelijk in te zetten voor het verbreiden van de kennis over de historie van Harderwijk en Hierden en voor het beschermen van het historisch en cultureel erfgoed. De vereniging "Herderewich" streeft ernaar daarbij samen te werken met organisaties met een soortgelijke doelstelling, deels verenigd in het Platform Historisch Harderwijk.

Bestuur

Samenstelling per 1-1-2021

Voorzitter:	Matty Moggré
Secretaris:	John Wetzels
Penningmeester/ ledenadm.	Gerrit Visscher
Lid/ bibliotheek/verkoop:	Leen Karssen
Lid/Vittepraetje en PR	Jan Ruijne
Beheer Vischpoort	Willem van Sonnen
Leden	vacature

Vanwege drukke werkzaamheden heeft Jan Ruijne moeten besluiten het lidmaatschap van het bestuur te beëindigen. Jan blijft redactielid van het Vittepraetje.

Het bestuur is per 31-12-2021 als volgt samengesteld:

		gestart	1 ^e aftreden/ herkiesbaar	aftredend
Matty Moggré	Voorzitter	2014	2018	2022
John Wetzels	Secretaris	2016	2020	2024

Gerrit Visscher	Penningmeester Ledenadministratie	2020	2024	
Willem van Sonnen	Beheerder Vischpoort	2020	2024	
Leen Karssen	Lid/bibliotheek en boekenverkoop	2015	2019	2023

Ledenadministratie

Het ledenbestand van de vereniging bedraagt per 1 januari 2022 612 leden, inclusief 22 leden die geen contributie hebben betaald. In het jaar 2021 verwelkomden we 50 nieuwe leden. 16 lidmaatschappen zijn beëindigd door overlijden of opzegging.

De vereniging beschikt inmiddels over de e-mailadressen van bijna 70% van de leden.

Resumé:

Aantal leden per 1 januari 2021	578
Nieuwe leden in 2021	50
Beëindigingen in 2021	16
Aantal leden per 31 december 2021	612

Kort jaaroverzicht bestuur

Het bestuur heeft 7 keer formeel vergaderd en is nog een aantal keren bij elkaar geweest om lopende zaken te bespreken en over ad hoc zaken te overleggen.

Er waren dit jaar verder weinig activiteiten van het bestuur:

- Herderewich is vertegenwoordigd in de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.
- Er was overleg met wethouders, politieke partijen en met ambtenaren over o.a. monumenten in de stad, erfgoed, kunst en cultuur.

Het bestuur houdt de leden op de hoogte van allerlei zaken door middel van het Vittepraetje en de digitale nieuwsbrieven. Beide zijn uiteraard ook beschikbaar voor niet-leden, het Vittepraetje tegen betaling. In het Vittepraetje worden korte artikelen gepubliceerd over historische onderwerpen uit de stadsgeschiedenis. Bovendien is er ruimte voor verenigingsnieuws, de agenda voor activiteiten van Herderewich en van verenigingen die ook betrokken zijn bij de historie van Harderwijk. Daarnaast maken we gebruik van digitale nieuwsbrieven. Het voornaamste doel van deze brieven is actuele informatie aan de leden door geven en de leden herinneren aan of op de hoogte stellen van lezingen of andere activiteiten. Niet-leden proberen we te bereiken via persberichten, lokale radio en televisie, social media en de website.

Om het aantal leden van de vereniging te laten groeien is ook dit jaar gebruik gemaakt van een Cadeau Lidmaatschapskaart. Deze kaart kon door een lid als geschenk aan iemand

worden gegeven. De gever betaalde het eerste jaar de contributie. Het was een succesvolle actie.

Website

De website is in 2021 rond de 3300 keer via de homepagina bekeken.

Hierbij een overzicht van de bezochte pagina's. Het valt op dat de pagina "garnizoen" hoog scoort.

POPULAIRE PAGINA'S VORIG JAAR (TOP 10)			
1.	Home	3238	23,6%
2.	Garnizoensstad Harderwijk	960	7,0%
3.	De Vereniging	838	6,1%
4.	Nieuws	670	4,9%
5.	Genealogie van Harderwijk	638	4,6%
6.	Over Harderwijk	627	4,6%
7.	Over Ons	608	4,4%
8.	Vestingstad	529	3,8%
9.	Agenda	487	3,5%
10.	Bibliotheek	367	2,7%
	Overige	4780	34,8%
	Totaal	13742	100,0%

Herderewich is actief op facebook en heeft daar 940 volgers.

Het plaatjes-verzamelalbum

Op uitnodiging van de drie Jumbo-supermarkten in Harderwijk heeft Herderewich in samenwerking met grafisch bedrijf Bokhorst een plaatjesalbum met een overzicht van de geschiedenis van Harderwijk gemaakt. Aan de hand van thema's is de geschiedenis door middel van plaatjes verbeeld en wordt er kort informatie gegeven over het betreffende thema. Bij de aanschaf van boodschappen konden klanten de plaatjes sparen en deze inplakken in het album. Het bleek een groot succes. Op deze manier raakten niet alleen volwassen inwoners van onze stad, maar ook veel kinderen geïnteresseerd in de geschiedenis van de stad.

De Vischpoort

Willem van Sonnen en Karel Kok zijn de huismeesters en dragen zorg voor het beheer en onderhoud. Tijdens het hele zomerseizoen (mei t/m september) is de Vischpoort vanwege de coronamaatregelen en renovatiewerkzaamheden gesloten geweest. De Vischpoort wordt in normale tijden tevens ter beschikking gesteld aan leden, particulieren, instellingen en bedrijven.

Het bestuur heeft bij de gemeente sterk aangedrongen op een renovatie van de Vischpoort. Zowel de buiten- en de binnenkant van dit rijksmonument hadden een grondige opknapbeurt nodig, met name het vuurtorenlicht en de ombouw. In opdracht van de gemeente zijn de werkzaamheden grotendeels verricht. De definitieve oplevering zal in 2022 plaatsvinden.

Kort overzicht van acties en activiteiten in chronologische volgorde

- Bijna alle geplande activiteiten zijn afgelast. Ook de Geschiedenisquiz kon dit jaar geen doorgang vinden.
- In september heeft de Algemene Ledenvergadering wel doorgang kunnen vinden. Tijdens deze bijeenkomst is Joop Kooiman benoemd tot erelid van de vereniging.

Bibliotheek en Historisch Kenniscentrum Harderwijk (HKH)

(door Leen Karssen, bibliothecaris)

Het bestuur van het HKH is per 1-1-2021 als volgt samengesteld:

Ed van der Heijden, voorzitter

Fokke Luiting, secretaris

John Wetzels, penningmeester,

Leen Karssen, bibliothecaris en coördinator

Liek Mulder, lid.

Het HKH is in 2021 vanwege de coronamaatregelen regulier bijna alle maanden fysiek gesloten geweest. We hebben een aangepast rooster gebruikt, waarmee we op afspraak bezoekers apart hebben toegelaten om onderzoek te doen. Dit is tot het einde van het jaar gedaan. De dienstverlening naar onderzoekers verliep verder grotendeels digitaal. Het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe deed dit op dezelfde wijze.

Via de website of telefoon kwamen er geregeld vragen binnen die in de meeste gevallen door Karel Uittien en Leen Karssen zijn beantwoord.

De bij de gemeente aangevraagde subsidie is toegekend. Het beschikbaar gestelde bedrag is begin 2021 gebruikt voor de aanschaf van een nieuwe (vergader)tafel met stoelen, archiefkasten en een uitbreiding van de bibliotheek.

Joop Kooiman is ook dit jaar bezig geweest de boekenlijst van het HKH van een inhoudsopgave te voorzien, zodat duidelijk wordt waar het boek over gaat. Gerrit van Beekhuizen is bezig geweest met het inschrijven van boeken bij het Streekarchivariaat. Er zijn ook diverse schenkingen gedaan aan het HKH.

Stichting Joods Erfgoed Harderwijk (SJEH).

(door Matty Moggré)

Herderewich is door de voorzitter vertegenwoordigd in het bestuur van deze stichting. De bestuursleden zijn: Matty Moggré, Anton Daniels en Herman van Splunter.

Het bestuur is maar enkele keren bij elkaar geweest. Ondanks de beperkingen zijn veel activiteiten doorgegaan, vaak in aangepaste vorm.

Op 27 januari 2021, de dag van de Auschwitz-herdenking, zijn ook de Joodse slachtoffers uit Harderwijk herdacht. Er is een filmopname gemaakt van de herdenking door leerlingen van de Alfons Ariënschool. Zij hebben de namen genoemd van de vermoorde Harderwijkse joden. De film werd via het you-tube-kanaal gepresenteerd. En op 18 april hebben leerlingen bloemen gelegd bij de namen-plaquette aan de voormalige synagoge.

Het nieuw geopende Stadsmuseum Harderwijk is ingericht rond thema's. Een van de thema's is: "De Harderwijkse joodse samenleving". De viool van Ezechiël de Lange is er te zien. Buiten zijn 12 objecten in Harderwijk geplaatst die verwijzen naar de thema's. Voor de voormalige synagoge is het bronzen beeld "De vioolspeler" begin 2022 geplaatst. Hij heeft geen viool meer in zijn handen. De Joodse muziek klinkt niet meer.

Zowel de animatiefilmpjes als de apparatuur in de expositieruimte zijn verbeterd. Tijdens de zomer was de tentoonstelling op de 1^e etage toch enkele weken geopend. Vrijwilligers ontvingen de bezoekers. Meerdere belangstellenden bezochten de tentoonstelling. Er vonden weer mooie ontmoetingen plaats.

Het onderzoek naar het joods Harderwijks verleden gaat gestaag door, waaronder het onderzoek naar de mikwe dat onder het gebouw aanwezig moet zijn geweest.

Verder is het bestuur in gesprek met Cultuurkust voor het ontwikkelen van een wandelapp. Daarnaast worden er plannen gemaakt voor het opknappen van de expositieruimte. Het beleidsplan 2022-2027 is in concept geschreven. We hopen die periode en daarna op betere tijden.

Werkgroepen en vertegenwoordigingen

De diverse werkgroepen hebben overleg gevoerd met het bestuur en daarbij is gesproken over de werkzaamheden. Hieronder volgt hun eigen jaarverslag:

1. Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Vertegenwoordiger Herderewich: mevr. D. van Liempt
Désirée van Liempt schrijft:

2021 was het tweede jaar dat erg door Covid-19 werd beheerst. De fysieke vergaderingen werden daardoor opnieuw vervangen door digitale vergaderingen. Er stonden in het stedenbouwkundig beraad veel plannen voor woningen op de agenda, maar deze zullen niet allemaal uitgevoerd gaan worden. De bouw van micro-woningen aan de Groene Zoomweg, de nieuwbouw op het terrein van huize Randmeer als ook op het terrein van Flora Josina liggen stil door bezwaren van omwonenden. Op de hoek Hoofdweg/Verkeersweg wordt al gebouwd en voor het achterste deel van Harderweide zijn de plannen voor 1000 woningen ook al ver gevorderd.

Er kwamen ook plannen op tafel die mij als erfgoedliefhebber en –bewaker zeer bezighielden. In juli boog de commissie zich over het plan tot herbouw van de Lutteke Poort. Diverse onderzoeken werden besproken, o.a. van bureau RAAP dat bodemonderzoek had gedaan. Daaruit bleek dat er verder bodemonderzoek nodig was. Ook het perceel Doelenstraat 46, waar de poort vrij strak tegenaan zou komen te staan, is een monument (omdat het voor een groot gedeelte uit stadsmuur bestaat). Daar dient ook zorgvuldig mee omgegaan te worden.

In september bespraken we een plan dat de voormalige L.T.S. betreft. Er werd al vooruit gelopen op het plan van Landstede om nieuwbouw te plegen en diverse locaties af te stoten. Daar zou het voormalige L.T.S.-gebouw ook bij horen en omdat de Praxis ook verhuisd is, komt daar een stuk grond vrij waar dan weer woningen gebouwd kunnen worden. Zo dacht men ook de L.T.S. om te bouwen tot appartementen. Aangezien dit schoolgebouw een prachtig voorbeeld is van de Wederopbouw, gebouwd in 1961 in een Functionalistische Stijl, kan dat volgens de CRK niet zomaar. Ook in de school is duidelijk te zien dat er een vernieuwende visie was op leren. Van klassieke kennisoverdracht ging men naar meer groepsgewijs leren in praktische zin. Van passief naar actief! In die tijd uiterst modern en dat is binnen nog steeds goed te zien. Ook staat er voor de school een keramisch kunstwerk uit 1966 van de kunstenaar Harry op de Laak dat bewaard moet blijven, want het is speciaal voor deze school gemaakt.

Natuurlijk heeft de commissie zich ook gebogen over de klachten omtrent de verbouwing van het pand naast de Vischpoort, bij velen beter bekend als Steakhouse Bonanza, die waarschijnlijk niet geheel volgens afspraak verloopt. Er werd ijverig begonnen met de verbouwing, waarbij het pand werd afgeschermd door schermen waar een mooie sfeertekening op was geprojecteerd. Gelukkig zijn er bij Herderewich leden die graag achter de schermen kijken en zo werd ik erop gewezen dat deze verbouwing het zicht op de Vischpoort wel behoorlijk verstoort als je per fiets of te voet richting hotel Monopole gaat. Het pand maakt nu een forse indruk, mede door het donkere glas als afscherming van het terras. Ik heb hierover in de CRK-vragen gesteld en om uitleg gevraagd. De secretaris van de commissie heeft een verzoek tot handhaving ingediend en toen hierop geen respons kwam, is er ook een handhavingsverzoek uitgegaan van Herderewich.

In november is er vergaderd over een nieuwe brug bij de Visserhaven. De commissie heeft geadviseerd om een brug te plaatsen die zowel zoveel mogelijk onderhoudsvriendelijk is als bestand is tegen het water in de Visserhaven. Bovendien moet de gekozen brug zoveel mogelijk overeenkomen met het houten exemplaar dat helaas gesloopt moest worden.

2. Gemeentelijke Commissie Naamgeving

Vertegenwoordiger: Dhr. N.C.R. de Jong

Niek de Jong schrijft:

De Commissie Naamgeving brengt gevraagd en ongevraagd

schriftelijk advies uit aan het College van Burgemeester en Wethouders over:

- a. het vaststellen van grenzen van woonplaatsen en het daaraan toekennen van namen;*
- b. de verdeling van de woonplaatsen in wijken en buurten en zo nodig aangevuld met nummers, letters of namen;*
- c. het toekennen van namen aan delen van de openbare ruimte en zo nodig aan gemeentelijke bouwwerken en gebouwen.*

De commissie bestond in 2021 uit 5 personen, n.l. R. Hoogendijk, voorzitter, E. Kleintunte, ambtenaar Geo-informatie, G. Juffer, Mog-brandweer, E. van der Meer en N.C.R. de Jong, Herderewich, bijgestaan door mevr. E. Bruinisse als secretaris. In 2021 zijn door het College van Burgemeester en Wethouders de volgende straatnamen vastgesteld. In Harderwijk: Bleeksteeg, Middelste Wei, Fanfarepad, Leeuwenbekpad, Crescentpark, Crescentplas, Crescentdijk. In Hierden: Paaslohof.

3. Werkgroep Hierden

Leden: dhr. E. Jacobs, dhr. A. Boonen en dhr. J.A. Timmer.

Evert Jacobs schrijft:

Vanwege de pandemie heeft de werkgroep Hierden geen activiteiten kunnen organiseren. Ontwikkelingen in Hierden worden door de leden van de werkgroep met belangstelling gevolgd. Aalt Boonen heeft vanwege zijn gezondheid het lidmaatschap van de werkgroep helaas moeten beëindigen. Hij wordt bedankt voor zijn inzet en bewezen diensten.

4 Werkgroep Genealogie

Karel Uittien schrijft:

De werkgroep genealogie bestaat uit Ellen Numan, Carolien Bruinink, Coos Bleumink en Karel en Renate Uittien. Zoals zovelen hebben zij gedurende de pandemie het archief niet bezocht. Wel werd er iets aan genealogie gedaan, voornamelijk door Ellen Numan. Zij typt thuis het bevolkingsregister over vanaf fiches. Die fiches zijn niet altijd even duidelijk. Vooral de doorgestreepte namen zijn vaak onleesbaar. Het is dus noodzakelijk dat in het gemeentearchief de resultaten met de originele boeken worden vergeleken. Door alle narigheden van corona en het verlies van Gijse staat onze muts er nog niet naar. Als de digitale versie arriveert, wordt er door Karel een pdf-file van gemaakt en deze wordt dan op "HKHarderwijk", de website van het Historisch Kenniscentrum gezet, met de opmerking "ongeverifieerd". Renate vult uit "De Harderwijker" haar bestand aan met informatie uit familieadvertenties. Vragen die door het bestuur aan ons worden doorgestuurd, worden naar beste weten en in korte tijd beantwoord. Zoals gebruikelijk worden door Karel Uittien digitale hand- en spandiensten verricht.

5. Redactie Vittepraetje

Ed van der Heijden schrijft:

In 2021 zijn 4 Vittepraetjes verschenen. Het Historisch Jaarboek is in 2021 niet verschenen. Wel is in een beperkte oplage de Kroniek van Harderwijk over het jaar 2020 uitgebracht. Verder is er een boekje verschenen getiteld 'Het ontstaan van het Waterfront'. Deze uitgave is in een grotere oplage uitgekomen, omdat dit boekwerkje ook aan de bewoners van het Waterfront is aangeboden. De gemeente heeft een deel van de kosten voor haar rekening genomen.

Dit jaar heeft het Vittepraetje elk kwartaal een omvang van 24 pagina's gehad. De volgende artikelen zijn verschenen: 'Onder restaurant Papa Beer ligt een schat aan historie', (over de verdwenen Peelenpoort), 'August van Lierde' (de "Harderwijker" kaatskampioen uit België), 'Het Stadsmuseum'(de geschiedenis van het gebouw en de bewoners), 'Met man en muis vergaan'(Harderwijker vissers die tijdens WO I op de Noordzee verdrongen), 'Pension Harderwijk' (over de nieuwe presentatie van de stadsgeschiedenis in het Stadsmuseum Harderwijk), 'De oude dag in laatmiddeleeuws Harderwijk'(hoe inwoners van Harderwijk regelden dat er voor hen werd gezorgd als ze oud werden), 'Van paperclip naar totale kantoorinrichting' (de geschiedenis van 150 jaar Wuestman), 'De band tussen de Harderwijkse elite en Suriname' (sporen van het slavernijverleden van Harderwijk), 'Herbouw Harderwijkse toren op het Kerkplein' (over een appartementengebouw op de plek van de verdwenen kerktoren), 'Elke grafsteen heeft een verhaal' (de zoektocht naar nabestaanden van gesneuvelde vliegtuigbemanningen), 'Ondergedoken op een botter: oktober 1944'

(onderduikers voor de razzia in Putten), 'Oude notarisakten aanzet tot liefde voor historie' (interview met mevrouw Reijntje Poolen-Brouwer), 'Een dikke X door de Y-tangent' (de doorbraakweg door de binnenstad die er gelukkig niet kwam), 'Van de Moestuin naar Park 3 en Estrado' (de geschiedenis van het jongerencentrum), 'Overvaren door een beurtschip' (drama op de Zuiderzee in 1919), 'Een interview met de bijzondere leden Karel en Renate Uittien', 'Manufactuur-Magazijn "De Zon" en de familie Berndsens'.

De redactieleden in 2020 zijn: Ed van der Heijden (hoofdredacteur), Anita Raaphorst, Jan Ruijse en Lex Schuijl. John Wetzels doet de eindredactie.

De redactie wil, gesteund door het bestuur van Herderewich, de inhoud van het Vittepraetje zo divers mogelijk maken door zoveel mogelijk artikelen over allerlei onderwerpen te plaatsen. De redactie ontvangt graag artikelen van leden, die iets schrijven over de geschiedenis van Harderwijk of Hierden. Optimale artikelen zijn kort en bondig en in principe niet langer dan 4 pagina's, inclusief afbeeldingen. Kortere artikelen zijn zeker welkom, omdat daarmee de afwisseling in het blad kan worden bevorderd.

De redactie bedankt iedereen die heeft bijgedragen aan de verschijning van ons blad in 2020.

6. Werkgroep Archeologie

Leden: dhr. H. Hovenkamp, dhr. J. Dielemans, dhr. J. Mons, dhr. J. Kruizinga, dhr. J. ten Pierick, dhr. K. van Loon, dhr. J. van Reenen, dhr. O. Blaauw, dhr. M. Beumer, dhr. R. Broersen, dhr. B. Kraak en dhr. J. Hijnberg.

John ten Pierick schrijft:

In 2021 heeft onze werkgroep wederom mogen assisteren bij de opgravingen van het bolwerk. Met grote dank aan RAAP. Zij waren zo vrij ons te betrekken bij het onderzoek. Tijdens de opgraving bij de voormalige dwangburcht c.q. het bolwerk zijn met onze hulp meerdere muren vrij gelegd van de laatmiddeleeuwse Peelenpoort. Deze poort was gefundeerd op grote veldkeien. Een funderingswijze die nog niet eerder was vastgesteld in Harderwijk. Van het 16^e -eeuwse bolwerk hebben we verder een gang kunnen vrij leggen. Deze bleek een lichte ronding te hebben. Vermoedelijk heeft deze rond het rondeel gelopen. De lang gezochte West-Oost verbinding is nog niet gevonden, deze ligt verder onder het straatwerk. Onder de muren zijn mogelijk fundaties van een oude uitkijktoren aangetroffen. Deze toren diende voor de verdediging van de stad. Waarschijnlijk is de toren afgebroken toen het bolwerk werd aangelegd. Er zijn weinig vondsten gedaan binnen de opgraving. Wel zijn het de baksteenformaties die de constructie van de muren aangeven. Samen met de historische bronnen vertellen ze het verhaal van de stadsverdediging in de late middeleeuwen en de 16^e eeuw.

7. Verspreiding Vittepraetje

Wim Buitenhuis schrijft:

Onze verspreider van het Vittepraetje in Hierden, de heer L. Kaandorp heeft na ongeveer 15 jaar het stokje doorgegeven aan de heer H. Brinkman uit Hierden. Matty en ondergetekende hebben de heer Kaandorp bedankt met een bos bloemen. Mevrouw E. Beute, die jarenlang bij de verspreiding een deel van de binnenstad voor haar rekening nam, is per 1 januari gestopt. Een nieuwe verspreider wordt nog gezocht. Ook zij ontving een bos bloemen.

8. Werkgroep Kroniek van Harderwijk

Jan Ruijne schrijft:

De Kroniek over het jaar 2020 wordt gekenmerkt door activiteiten en festiviteiten die niet doorgaan in verband met de corona-pandemie. Gelukkig blijven er voldoende zaken over om te vermelden. Op sportief gebied bijvoorbeeld: in de Fabriek wordt een kartbaan geopend en het Crescentpark in Drielanden wordt verrijkt met een pumptrackbaan. Verrassend is de vondst van een groot deel van de dwangburcht van de hertog van Gelre. De burcht komt tevoorschijn tijdens sloopwerkzaamheden aan de Havendam. Ontroerend is de film "Joodse Harderwijkers" die in de Catharinakapel in première gaat en bijzonder is het lichtfestijn "Zoeklicht Harderwijk", een lichtfestijn op acht verschillende locaties, en dat een maand lang. Op historisch gebied is de opening van het Bottermuseum zeker het vermelden waard. De Kroniek 2020 is als apart boekje in een bescheiden oplage gedrukt en geïnteresseerde leden kunnen het inzien in het Historisch Kenniscentrum, in een zijvleugel van het Huis van de Stad. Het is ook op aanvraag beschikbaar-zolang de voorraad strekt.

Het bestuur van Herderewich